

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 458/2024-42

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **OZETA NEO, a.s.**, Dopravná 2098/9, Topoľčany, zastúpenej Zvara advokáti s. r. o., Námestie SNP 1, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/119/2023 z 22. februára 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenu ústavnému súdu 20. mája 2024, ktorá bola uznesením ústavného súdu č. k. I. ÚS 458/2024-17 z 3. septembra 2024 prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu, domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania v civilnom spore o náhradu škody, ktoré navrhuje zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

2. Predmetom konania pred všeobecnými súdmi bol nárok právneho predchodcu sťažovateľky obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „pôvodný žalobca“) na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom exekútora podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Daný nárok uplatnený žalobou doručenu 3. apríla 2012 Okresnému súdu Bratislava I bol prejednávaný v konaní vedenom pod sp. zn. 10C/77/2012.

2.1. Podstatné a rozhodujúce tvrdenia pôvodného žalobcu opodstatňujúce nárok na náhradu škody boli zamerané na nečinnosť súdneho exekútora v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn.

EX 206/99 pre vymozenie pohľadavky proti povinnému. Porušenie povinnosti súdneho exekútora malo nastať vo fáze, v ktorej súdny exekútor nevyplatil v zákonom stanovenej lehote pôvodnému žalobcovi ako oprávnenému finančné prostriedky v sume 20 028,41 eur v súlade s uznesením Okresného súdu Považská Bystrica (ďalej aj „exekučný súd“) č. k. 1Er 710/1999-224 z 24. augusta 2009 (právoplatným 19. novembra 2010) o schválení rozvrhu výťažku z dražby. Nesprávnym úradným postupom exekútora mala pôvodnému žalobcovi vzniknúť škoda v žalovanej výške.

2.2. V priebehu konania pred súdom prvej inštancie pôvodný žalobca predložil súdu žiadosť o pripustenie zmeny účastníka na strane žalobcu tak, že z konania vystúpi a na jeho miesto vstúpi sťažovateľka. Podkladom tejto zmeny bola zmluva o postúpení pohľadavky uzavretej 14. októbra 2011 medzi pôvodným žalobcom a sťažovateľkou, ktorej predmetom bolo postúpenie pohľadavky vymáhanej v exekučnom konaní sp. zn. EX 206/99. Okresný súd uznesením z 9. júla 2014 tejto žiadosti pôvodného žalobcu vyhovel.

3. Spornou právnou skutočnosťou v celom sporovom konaní naprieč všetkými súdnymi inštanciami bolo posúdenie, či postúpením predmetnej pohľadavky automaticky dochádza k postúpeniu nároku na náhradu škody, resp. či pod dikciu právnej normy v § 524 ods. 2 Občianskeho zákonníka „práva spojené s postúpenou pohľadávkou“ možno subsumovať aj nárok na náhradu škody.

4. Okresný súd v odôvodnení rozsudku č. k. 10C/77/2012-159 z 20. apríla 2015 na nastolené otázky odpovedal kladne, a hoci uznal oprávnenie sťažovateľky domáhať sa v dôsledku nesprávneho úradného postupu súdneho exekútora náhrady škody a ušlého zisku voči štátu vstupom do práva pôvodného žalobcu, ktorého pohľadávka nebola v exekučnom konaní uspokojená, žalobu zamietol, keďže dospel k záveru, že jej nárok je premlčaný.

5. Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 4Co/263/2018 z 22. januára 2020 (druhým v poradí po zrušení prvého rozsudku krajského súdu sp. zn. 4Co/376/2015 z 31. mája 2017 uznesením dovolacieho súdu z procesných dôvodov, pozn.) potvrdil správnosť výroku rozsudku súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby, avšak z iných dôvodov. Rozlišujúc (i) pohľadávkou pôvodného žalobcu na zaplatenie finančných prostriedkov voči povinnému od (ii) pohľadavky voči štátu na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom exekútora, dospel k záveru o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľky v spore po vyhodnotení, že pohľadávka pôvodného žalobcu na náhradu škody voči štátu uplatnená žalobou nebola na sťažovateľku postúpená. Proti tomuto rozsudku sťažovateľka podala dovolanie z 22. mája 2020 z dôvodu vady zmätočnosti a nesprávneho právneho posúdenia.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky v odôvodnení kasačného uznesenia (druhého v poradí, pozn.) sp. zn. 4Cdo/159/2020 z 25. mája 2022, spochybňujúc správnosť právneho názoru odvolacieho súdu o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľky, konštatoval odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podľa § 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“).

7. Protistrana sťažovateľky, ktorou je Slovenská republika, zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej aj „žalovaná“), podala ústavnú sťažnosť proti kasačnému rozhodnutiu dovolacieho súdu. Ústavný súd v náleze č. k. II. ÚS 104/2023-45 z 21. júna 2023 formuloval dôvody, pre ktoré automaticky nedochádza postúpením pohľadavky aj k postúpeniu nároku na náhradu škody (bod 32), následne konštatoval, že dovolací súd nepostupoval ústavne súladným spôsobom, keď vecne prejednal dovolanie žalobcu v časti uplatnených dôvodov podľa § 421 ods. 1

písm. a) CSP, svoje závery zjavne nedostatočne odôvodnil, čo spôsobilo arbitrárnosť a nepreskúmateľnosť uznesenia. V dôsledku uvedených pochybení ústavný súd ústavnou sťažnosťou napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vrátil na ďalšie konanie.

8. V novom dovolacom konaní, ktorého výsledkom je ústavnou sťažnosťou napadnuté uznesenie, najvyšší súd dovolanie sťažovateľky v časti, v ktorej namietala vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, odmietol podľa § 447 písm. c) CSP, a v časti, v ktorej namietala nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, odmietol podľa § 447 písm. f) CSP, odkazujúc na závery nálezu ústavného súdu (II. ÚS 104/2023).

II.

Argumentácia sťažovateľky

9. Pred formulovaním právnych dôvodov, pre ktoré malo dôjsť k porušeniu označených základných práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, sťažovateľka:

- a) vedie polemiku s kľúčovými právnymi závermi odvolacieho súdu;
- b) kritizuje postup protistrany, ktorá výhrady proti kasačnému uzneseniu najvyššieho súdu (druhého v poradí) predniesla až v ústavnej sťažnosti, a nie už vo vyjadrení k dovolaniu;
- c) vytýka II. senátu ústavného súdu (i) vyslovenie zásadných právnych záverov, ktoré znemožnili dovolaciemu súdu vecne posúdiť dovolanie, (ii) poskytnutie výkladu § 524 ods. 2 Občianskeho zákonníka bez zjednotenia výkladu pred dovolacím súdom spôsobom predpokladaným v Civilnom sporovom poriadku, (iii) záver o vecnom posúdení dovolania podaného sťažovateľkou v rozpore s procesným právom aj napriek skôr deklarovanej zdržanlivosti, (iv) úvahy o zániku pohľadávky v exekučnom konaní, keď táto právna otázka nebola posudzovaná dovolacím súdom.

10. Dôvod protiústavnosti napadnutého uznesenia najprv všeobecne sťažovateľka identifikuje v jeho formálnosti (v dôsledku zopakovania právnych záverov a úvah vyslovených v kasačnom náleze ústavného súdu), ako aj v nepresvedčivom, ale aj značne zmätočnom odôvodnení. Konkrétnejšie ďalej rozvíja svoje sťažnostné námietky v dvoch rovinách v závislosti od vymedzeného dovolacieho dôvodu v dovolaní proti rozsudku krajského súdu (por. bod 5 tohto nálezu).

10.1. V rámci namietanej vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP sťažovateľka namieta nepreskúmateľnosť a arbitrárnosť napadnutého uznesenia, ak dovolací súd, aj keď v intenciách nálezu ústavného súdu, bez ďalšieho prevzal právne závery odvolacieho súdu. Osobitne namieta najmä:

- a) právny záver dovolacieho súdu o novej pohľadávke nahrádzajúcej pohľadávku vymoženú v exekúcii, ktorý považuje jednak za (i) právne nepodloženú úvahu, bez relevantného právneho výkladu hmotnoprávnej úpravy zániku pohľadávky v exekučnom konaní, a súčasne vzhľadom na konkrétne okolnosti prípadu za záver (ii) nesprávny či nespravodlivý;
- b) absenciu jasného, zrozumiteľného, presvedčivého odôvodnenia a vysporiadania sa s právnou argumentáciou sťažovateľky (najmä požiadavku rešpektovania autonómnej vôle zmluvných strán) pri prevzatí argumentácie žalovanej, opierajúc sa o rozhodnutia, ktoré mali zjavne odlišný skutkový základ.

10.2. V rámci namietaného nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 CSP sťažovateľka zdôrazňuje vývoj rozhodovacej praxe dovolacieho súdu o prípustnosti dovolania a o formulácii

dovolacích otázok (nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 336/2019 z 9. júna 2020) uvádza nasledujúcu argumentáciu:

- a) pri prvej položenej otázke, odôvodňujúc odklon od ustálenej rozhodovacej praxe, odkázala na judikát, rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 3Cdo/75/2015 z 23. marca 2016;
- b) pokiaľ ide o otázku zmluvného prevodu pohľadávky v spojení s výkladom § 524 ods. 2 Občianskeho zákonníka, tvrdí, že táto otázka v rozhodovacej praxi nie je vyriešená, resp. nemá vedomosť o takomto rozhodnutí dovolacieho súdu (s výnimkou aplikovaného rozhodnutia sp. zn. 8Cdo/110/2018, ktoré ústavný súd označil ako ojedinelé);
- c) dovolací súd pozná vlastnú judikatúru, a ak sťažovateľka na rozhodnutie dovolacieho súdu (sp. zn. 8Cdo/110/2018) neodkázala, aplikácia tohto rozhodnutia dovolacím súdom na posudzovanú vec nemôže pôsobiť v jej neprospech.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľky

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

11. Na ústavnú sťažnosť podpredsedníčka najvyššieho súdu reagovala listom č. k. KP 3/2024-336, Cpj 210/2024 doručeným ústavnému súdu 1. októbra 2024, v ktorom uviedla, že ponecháva rozhodnutie o ústavnej sťažnosti na úvahe ústavného súdu a súhlasí s upustením od ústneho pojednávania. K uvedenému listu bolo pripojené vyjadrenie predsedníčky senátu 4C, v ktorom k obsahu podanej ústavnej sťažnosti uviedla, že dovolací súd dovolanie v časti namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci vecne neposudzoval z dôvodu viazanosti právnym názorom ústavného súdu vysloveným v kasačnom náleze týkajúcom sa nedostatočne vymedzeného dovolacieho dôvodu (§ 432 CSP).

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

12. Zúčastnená osoba, ktorou je Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, ako „žalovaná“ strana vo svojom vyjadrení doručenom ústavnému súdu 23. septembra 2024 polemizuje a spochybňuje dôvodnosť jednotlivých argumentov sťažovateľky v jej ústavnej sťažnosti takto:

12.1. K namietanej vade rozsudku odvolacieho súdu podľa § 420 písm. f) CSP poukazuje na relevantnú časť odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, v ktorom sa dovolacími námietkami sťažovateľky zaoberal, riadne a dostatočne sa s týmto aj vysporiadal a ozrejmil, na základe akých úvah a skutočností dospel k záveru o nedôvodnosti dovolania sťažovateľky v tejto časti.

12.2. V súvislosti s namietaným nesprávnym právnym posúdením veci odvolacím súdom podľa § 432 CSP pripomína vydanie nálezu ústavného súdu o zrušení kasačného uznesenia dovolacieho súdu, v ktorom ústavný súd poukázal jednak na nesplnenie predpokladov na prípustnosť a vecné prejednanie dovolania a tiež na závery k aktívnej vecnej legitímácii sťažovateľky. Podľa žalovanej najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu nemohol inak ako dospieť k záveru, že v časti namietaného nesprávneho právneho posúdenia dovolanie sťažovateľky nespĺňa procesné náležitosti pre jeho vecné prejednanie a v tejto časti ho odmietnuť. Žalovaná zastáva názor, že postup sťažovateľky, podľa ktorej procesné predpoklady svojím dovolaním splnila a ktorá

sa dožaduje faktického prehodnotenia už raz vyslovených právnych záver ústavného súdu, je potrebné odmietnuť.

12.3. Vo vzťahu k tvrdenému porušeniu čl. 20 ods. 1 ústavy žalovaná argumentuje tým, že sťažovateľka v čase výkonu dražby a schválenia rozvrhu výťažku z dražby nebola účastníčkou exekučného konania (sp. zn. EX 206/99), v ktorom mala byť vtedajšiemu oprávnenému spôsobená škoda, a súčasne nepreukázala ani to, že by došlo k platnému a účinnému postúpeniu pohľadávky vtedajšieho oprávneného na náhradu škody na sťažovateľku. Preto žalovaná formuluje záver, že zamietnutie žaloby o náhradu škody z dôvodu absencie aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľky nie je v rozpore so zákonom č. 514/2003 Z. z. a ani porušením čl. 20 ods. 1 ústavy.

III.3. Replika sťažovateľky:

13. Sťažovateľka vo svojom vyjadrení doručenom ústavnému súdu 11. októbra 2024 reaguje na jednotlivé vyjadrenia najvyššieho súdu a žalovanej takto:

13.1. Vo vzťahu k vyjadreniu najvyššieho súdu sumarizuje, že nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom sformulovala do troch otázok, v ktorých namietala prípustnosť dovolania nielen od § 421 ods. 1 písm. a) CSP, ale aj podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Poukazuje na to, že najvyšší súd vyhodnotil jednotlivé závery ústavného súdu (bod 39 a 43 v spojení s právnymi závermi citovanými z bodu 36 a 37) tak, že mu neumožňujú opakovane preskúmať dovolanie sťažovateľky, a to napriek tomu, že sťažovateľka odvodzovala prípustnosť dovolacích námietok nielen podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, položené otázky navzájom súvisia a nie je možné posudzovať ich oddelene. Tvrdí, že vecný prieskum dovolania sťažovateľky nie je možné zúžiť len na námietky nesprávneho právneho posúdenia aktívnej vecnej legitímácie a izolovať položenú otázku od zvyšných dvoch otázok, ktoré s ňou súvisia a posúdenie vecnej legitímácie podmieňujú.

13.2. Vo vzťahu k vyjadreniu (zúčastnenej osoby) žalovanej sa sústreďuje na hmotnoprávne aspekty zániku pohľadávky; vyjadruje nesúhlas s úvahami žalovanej prevzatými od odvolacieho súdu týkajúcimi sa zániku pohľadávky veriteľa už speňažením zálohu a vo výške priznanej rozvrhovým uznesením. Podrobne argumentuje v prospech tvrdenia o zániku pohľadávky až vydaním výťažku veriteľovi. Zdôrazňuje, že premisa (o zániku pohľadávky), na ktorej odvolací súd založil svoj právny názor a ktorá je základom nesprávneho právneho posúdenia aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľky, nemôže byť správna. Nie je odvodená od žiadnych právnych predpisov, súdnej judikatúry a je v rozpore s hmotnoprávnou úpravou zániku pohľadávky veriteľa.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

14. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a porušenie základného práva vlastníť majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy) uznesením najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania so záverom o nedôvodne namietanej vade v zmysle § 420 písm. f) CSP a o nedostatočne vymedzenom dovolacom dôvode v zmysle § 432 CSP v spojení s § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Z obsahu ústavnej sťažnosti možno vyvodit' podstatnú námietku sťažovateľky o nesprávnom procesnom odmietnutí jej opravného prostriedku. Úlohou ústavného súdu je v tomto prípade preskúmať samotný proces civilného súdneho konania a v rámci neho ústavnú súladnosť procesného odmietnutia daného opravného prostriedku. Ústavný súd sa pritom osobitne zameria na dovolacie konanie vedené pod sp. zn. 4Cdo/159/2020 (druhé

dovolacie konanie v poradí, *pozn.*) a konanie pred ústavným súdom o ústavnej sťažnosti protistrany sťažovateľky vedené pod sp. zn. II. ÚS 104/2023, ktorých výsledky mali zásadný vplyv na ďalší priebeh a výsledok aktuálne posudzovaného dovolacieho konania (sp. zn. 4Cdo/119/2023).

15. Dominujúci spor predmetného civilného konania sa týkal súdnej interpretácie § 524 ods. 2 Občianskeho zákonníka v zmysle hmotnoprávnej otázky, či postúpením pohľadávky (vymáhanej v exekučnom konaní) na sťažovateľku (súčasnú žalobkyňu) dochádza automaticky aj k postúpeniu nároku na náhradu škody spôsobenej pôvodnému žalobcovi v dôsledku nesprávneho úradného postupu súdneho exekútora.

16. Negatívne vyriešenie nastolenej právnej otázky v odvolacom konaní rezultovalo do právneho záveru odvolacieho súdu o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľky s následkom jej procesného neúspechu, a to v podobe rozsudku potvrdzujúcom rozhodnutie súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby (sp. zn. 4Co/263/2018). Protichodná situácia nastala pred dovolacím súdom, ktorý po zahájení meritórneho dovolacieho prieskumu, poukazujúc na vlastnú judikatúru dokumentujúcu ustálenú rozhodovaciu prax v prospech pozitívneho vyriešenia nastolenej právnej otázky, vyvrátil správnosť posudzovaného právneho záveru odvolacieho súdu. Dovolacím súdom konštatovaný odklon odvolacieho súdu pri riešení právnej otázky podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP viedol k zrušeniu rozsudku odvolacieho súdu. Na vyriešenie hmotnoprávnych otázok sa z perspektívy ústavno-právnej konformnosti napokon pozrel aj ústavný súd, ktorý po meritórnom ústavnoprávnom prieskume vyslovil podstatný a rozhodujúci právny názor o nepreskúmateľnosti a arbitrárnosti záveru dovolacieho súdu (t. j. záveru o automatickom prechode aktívnej legitímácie na podanie žaloby o náhradu škody pri platnom postúpení pohľadávky vymáhanej voči povinnému v exekučnom konaní, *pozn.*). Súčasne sa ústavný súd v podstatnom stotožnil s právnou argumentáciou odvolacieho súdu.

17. Pokiaľ ide o konkurujúce hmotnoprávne názory vyjadrené v kasačnom náleze II. senátu ústavného súdu smerujúce k spochybneniu záveru najvyššieho súdu o dôvodnosti dovolania podaného sťažovateľkou týkajúce sa posúdenia aktívnej vecnej legitímácie v súvislosti so zmluvným postúpením pohľadávky, tieto sú v zmysle § 134 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) záväzné pre najvyšší súd v tom, ako je potrebné prejednávajú vec právne posúdiť. Vertikálny precedens a kasačná záväznosť takéhoto nálezu ústavného súdu nedovoľujú najvyššiemu súdu zohľadniť žiaden argument, ktorý by mohol použiť, aby sa od rešpektovania nálezu ústavného súdu mohol odchýliť. Preto je z hľadiska posúdenia ústavnej sťažnosti sťažovateľky rozhodujúce a podstatné, že vývoj ďalšieho priebehu konania po vydaní kasačného nálezu ústavného súdu a po vrátení veci na nové dovolacie konanie bol determinovaný viazanosťou dovolacieho súdu právnym názorom ústavného súdu. Súčasne tento senát ústavného súdu považuje za potrebné s dôrazom konštatovať, že nemá žiadne skutkové ani právne dôvody na odklon od hmotnoprávnych záverov vyslovených v náleze II. senátu ústavného súdu.

18. Navyše, II. senát ústavného súdu vo svojom kasačnom náleze sťažovateľke ako zúčastnenej osobe v predmetnom konaní náležite s argumentačnou podporou ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vysvetlil, že (i) odvolací súd bol povinný skúmať vecnú legitímáciu bez ohľadu na to, či bola namietaná alebo nie (body 29 a 30). Zrozumiteľne objasnil aj to, prečo (ii) právny

názor o tom, že nárok na náhradu škody nie je subsumovateľný pod „práva spojené s pohľadávkou“ v zmysle § 524 ods. 2 Občianskeho zákonníka (bod 33), považuje za lepšie zodpovedajúci podstate prejednávanej veci (bod 32). Napokon potvrdil aj ústavne konformný záver odvolacieho súdu o zániku vymáhanej pohľadávky v exekučnom konaní právoplatným schválením rozvrhu výťažku exekučným súdom (bod 38).

19. Kontextuálne možno konštatovať, že II. senát v rámci započatého súdneho dialógu s dovolacím súdom, ktorému vytkol arbitrárne a nepreskúmateľné právne posúdenie predmetnej právnej otázky (por. bod 16 tohto nálezu, *pozn.*), otvoril aj zmysluplný právny dialóg so sťažovateľkou, ktorej poskytol relevantné odpovede na právne otázky nastolené v dovolaní (por. bod 18 tohto nálezu, *pozn.*). Sumarizujúc dosiaľ uvedené, nie je náležitá výčitka sťažovateľky voči ústavnému súdu v tom zmysle, že vyjadril svoj názor, ako sa má posudzovaná vec právne posúdiť. Ústavnoprávne posúdenie jadra nastoleného právneho problému zo strany II. senátu ústavného súdu, ktoré sa týkalo hmotnoprávnej polemiky s právnymi názormi dovolacieho súdu, bolo totiž v prípade aktivácie jeho kasačnej právomoci jeho esenciálnou úlohou; v prípade zrušujúceho rozhodnutia by malo byť z neho zrejmé, prečo bolo právne posúdenie najvyššieho súdu nesprávne a súčasne by mal ústavný súd určite a presne vyjadriť právny názor, ktorý je pre najvyšší súd záväzný.

20. Okrem kľúčových hmotnoprávných súvislostí posudzovaných a riešených v priestore už „otvoreného“ meritórneho dovolacieho prieskumu sa II. senát ústavného súdu zaoberal aj procesnou otázkou prípustnosti dovolania (podľa názoru tohto senátu ústavného senátu skôr v rovine *obiter dictum*, *pozn.*), a to teda vo fáze, v ktorej sa ešte len posudzuje, či sa vôbec do meritórneho dovolacieho prieskumu „otvorí dvere“. Pritom II. senát ústavného súdu vyslovil, že aj napriek tomu, že na to neboli splnené procesné predpoklady, došlo k vecnému prieskumu dovolania, keďže sťažovateľka v dovolaní neoznačila rozhodnutie (sp. zn. 8Cdo/110/2018), od ktorého sa mal odvolací súd pri riešení nastolenej otázky odkloniť, hoci bola účastníčkou tohto konania.

21. K posudzovaniu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP je potrebné na prvom mieste pripomenúť, že záver o tom, či je podané dovolanie procesne prípustné, môže uskutočniť výlučne dovolací senát najvyššieho súdu (I. ÚS 438/2017, III. ÚS 474/2017). Súčasne je na tomto mieste nevyhnutné zdôrazniť aktuálnu líniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (por. aj body 24 – 38 uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1VObdo/2/2020 z 24. júla 2021. sp. zn. 5Cdo/129/2021), ako aj ústavného súdu (III. ÚS 76/2021), v zmysle ktorej prekážkou dovolacieho prieskumu nie je, keď dovolateľ „netrafi“ niektorý z dôvodov prípustnosti podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP, rovnako ako nie je nedostatkom dovolania z formálnej stránky, ak sa mu nepodarí „upozorniť“ dovolací súd na nejakú časť jeho judikatúry. Dovolací súd má byť oboznámený s obsahom svojej rozhodovacej praxe a je povinný sa s ňou z úradnej povinnosti vysporiadať, pokiaľ dovolateľ riadne nastolí právnu otázku spôsobom zodpovedajúcim § 421 ods. 1 CSP.

22. V nadväznosti na uvedené je možné zosumarizovať, že čiastkové a nad rámec vyslovené právne závery a úvahy II. senátu ústavného súdu v otázke prípustnosti dovolania, ktorá predovšetkým prislúcha dovolaciemu súdu, a to navyše spôsobom, ktorý je aktuálnou judikatúrou už prekonaný, a navyše za okolností, ak už sa relevantne vyjadril k ústavnej neudržateľnosti výstupov z už realizovaného meritórneho dovolacieho prieskumu, podľa názoru tohto senátu ústavného súdu

zaťažili nové dovolacie konanie „novými odbočkami“ nad rámec nevyhnutného. Len z tohto dôvodu nemožno vytknúť najvyššiemu súdu, že v novom dovolacom konaní „zatvoril dvere“ dovolaciemu prieskumu, keďže platí, že v dôsledku statusu kasačného nálezu ústavného súdu je najvyšší súd povinný bezvýhradne rešpektovať právny názor ústavného súdu, a to bez ohľadu na jeho správnosť.

23. Popísaný nedostatok by však podľa názoru ústavného súdu sám osebe ešte nemusel niesť potenciál nedovoleného zásahu do základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Ústavný súd ustálene judikuje, že k vyhovaniu sťažnosti nepristupuje v prípadoch, keď zo strany orgánov verejnej moci síce k určitému pochybeniu došlo, avšak jeho intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi namietaným porušením ústavou garantovaného práva a jeho dôsledkami na spravodlivosť procesu ako celku nemala podstatný dosah (m. m. IV. ÚS 320/2011). V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že nie každé porušenie zákona zo strany orgánu verejnej moci má automaticky za následok porušenie ústavou garantovaného základného práva, v danom prípade predovšetkým základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (napr. IV. ÚS 104/2012, I. ÚS 9/2013, IV. ÚS 629/2012, II. ÚS 372/2012, II. ÚS 373/2012).

24. Ústavný súd preto, nasledujúc princíp racionality, skúmal, či sťažovateľkou tvrdené porušenie procesných práv má reálny dopad na jej postavenie a ochranu jej základných práv a slobôd podľa ústavy a dohovoru (m. m. I. ÚS 68/2022, I. ÚS 12/2022), a to oboznámením sa s obsahom dovolania a posúdením, či by mohlo aj po prípadnej kasačnej intervencii ústavného súdu dôjsť k zlepšeniu hmotnoprávneho postavenia sťažovateľky.

25. V konkrétnom prípade je podstatné jednak to, že II. senát ústavného súdu sa vo svojom náleze materiálne vyjadril k sťažovateľkou nastoleným právnym otázkam (por. bod 18 tohto nálezu, *pozn.*), a súčasne aj to, že v novom dovolacom konaní (by) bol dovolací súd pod vplyvom kasačnej viazanosti právnymi názormi II. senátu ústavného súdu o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľky v konaní o náhradu škody. Ústavný súd v danom prípade neidentifikoval taký zásah do označených práv sťažovateľky, ktorý by odôvodňoval uplatnenie jeho kasačnej právomoci. V súlade s princípom racionality preto nepovažuje za hospodárne rušiť napadnuté uznesenie najvyššieho súdu len pre účely jeho doplnenia, keďže odstránenie tohto procesného nedostatku by nebolo spôsobilé ovplyvniť situáciu sťažovateľky v jej prospech (m. m. I. ÚS 68/2022, I. ÚS 12/2022). Zrušenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu by malo formálny charakter, pričom jeho jediným cieľom by bolo zabezpečiť procesnú čistotu v dovolacom konaní bez prihliadnutia na právne postavenie sťažovateľky.

26. Pokiaľ ide o sťažovateľkine výhrady týkajúce sa nepreskúmateľnosti či nedostatočného odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu v časti, v ktorej posudzoval, či rozhodnutie odvolacieho súdu je zaťažené vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP (najmä bod 19), je nutné opätovne konštatovať, že aj v tejto časti nachádza svoju reflexiu kasačná viazanosť názorov ústavného súdu vyslovených v náleze pod sp. zn. II. ÚS 104/2023. Z tohto dôvodu nie sú námietky sťažovateľky koncentrované v bode 10.1. tohto nálezu dôvodné.

27. Z týchto dôvodov ústavný súd podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde *a contrario* ústavnej sťažnosti sťažovateľky v časti namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a vzhľadom

na vzájomné argumentačné prepojenie aj v časti namietaného základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy nevyhoviel.

28. Vzhľadom na nevyhovenie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo už bez právneho dôvodu rozhodovať o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky, ktoré by mali oporu len vo vyslovení porušenia jej základných práv.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. novembra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu